

ELS GOJOS DELS PLANS DE SIÓ (La Segarra)

Col·lecció de 16 facsímils

Justificació de l'edició

La present carpeta que recull tots els gojos coneguts dels Plans de Sió vol significar bàsicament un testimoniatge del que han representat aquests documents per servir les nostres arrels més profundes, dins un marc de religiositat i fervor popular que motivaren la seva inicial elaboració. Avui, però, és majoritàriament el seu valor iconogràfic i etnogràfic el que ens ha inspirat llur recerca, estudi i publicació, tot respectant qualsevol connotació personal i àdhuc religiosa en què hom vulgui identificar-se.

Com es podrà comprovar no disposàvem de gaires gojos al nostre municipi, en el sentit més genuí que els col·leccionistes valoren, i d'aquí ha sorgit l'interès a recuperar-los. No obstant això, ja en el llibre *Els Plans de Sió, aproximació a la geografia, l'història, els costums i l'art*, editat per la Diputació de Lleida i l'Ajuntament dels Plans de Sió, Tere Boncompte féu una incursió en la recerca dels gojos publicant-hi el material més a l'abast, fins i tot, es van recuperar dues melodies que no estaven escrites enlloc i només es conservaven per la tradició oral. Nosaltres hem volgut aprofundir al màxim en la recerca dels més antics. I els originals que no hem aconseguit trobar, però dels quals es conservava la lletra manuscrita, els hem confeccionat de bell nou per poder així normalitzar tots els gojos que es cantaven i encara avui es canten als pobles del nostre municipi.

Conscients que calia preservar la nostra identitat i els nostres orígens, en aquest sentit, no hem corregit ni cap mot, ni cap estrofa, malgrat pugui semblar en ocasions un català arcaic i en desús. Pensem que en aquesta primera edició recuperada dels gojos dels Plans de Sió, calia recollir-ne l'esperit. Temps restarà, si s'escau, per imprimir-ne de nous i normalitzar llavors el seu lèxic, si es creu oportú. També cal dir en aquest aspecte lingüístic que utilitzem la denominació *gojos*, per formar part de la quotidianitat dins el marc geogràfic en què ens trobem, com s'explica en un altre apartat.

La música dels que no teníem constància escrita ha estat enregistrada generalment durant la celebració Patronal del sant, santa o Mare de Déu dels diferents llocs de culte i és la que s'ha anat trametent generació rere generació. La seva transcripció ha estat efectuada pels professors de música del Conservatori Municipal de Música de Cervera

En la carpeta s'inclou un retall de la història, tradició del poble, sant o verge d'on prové l'advocació corresponent, així com la història resumida del mateix patró, sant o Mare de Déu. També s'inclou, dels que la tenim, la música que es canta en l'actualitat i el nom dels autors del goig si és de nova creació o bé la font d'on hem cercat l'original.

La tasca primordial del qui subscriu ha estat principalment la recerca d'originals i la coordinació dels diferents col·laboradors que han participat en la confecció de la present carpeta *Els gojos dels Plans de Sió*. En la recerca que hem fet cal agrair als estaments públics i privats consultats, les facilitats que ens han donat, ja que amb la seva disponibilitat hem avançat notablement a recuperar el màxim nombre de gojos dels Plans de Sió, molts d'ells inèdits fins a l'actualitat. La coordinació ha estat una labor força agradable i enriquidora en comprovar el gran nombre de voluntariosos i sempre altruistes col·laboradors, des dels dissenyadors dels nous gojos, l'assessorament lingüístic, fins als que ens han transcrit la música, els que han aportat indicis envers algun document o goig, etc. Han estat un gran reguitzell de col·laboradors, als quals cal agrair justament el seu esforç solidari que palesa el gran sentiment col·lectiu de preservar i divulgar quelcom del patrimoni que ens es comú.

Resta, possiblement, algun que altre goig per recuperar, perdut en algun arxiu al qual no haurem accedit, penso per exemple en els de sant Salvador de les Pallargues, que s'insinua que es cantaven en temps passats o en altres sants

Goig de la Mare de Déu de Bell-Vilar, probablement el més antic de la col·lecció.

patrons de la resta de pobles que configuren el municipi i dels quals no hem trobat cap indici de la seva existència. Hem fet moltes consultes i han esdevingut totes negatives. Cal deixar, però, la porta oberta a noves troballes que enriqueïrien i completarien encara més la col·lecció que aquí presentem.

Hem conservat el format dels gojos i això justifica la varietat i la forma d'editar-ne, fet que coincideix amb diverses èpoques, algunes com es pot comprovar molt antigues, d'aquí la seva importància.

Heus ací, doncs, aquesta carpeta d'Els gojos dels Plans de Sió que s'ha elaborat amb el màxim d'entusiasme i voluntat per tots els qui hi hem participat. Si hem reeixit en l'empresa

ens donarem per satisfets. Hem comptat amb l'ineestimable assessorament del president dels Gogistes Solsonins, l'amic Jaume Camps, i com no, amb el suport i finançament de l'edició a càrrec de l'Ajuntament dels Plans del Sió, Diputació de Lleida, mitjançant l'Institut d'Estudis Ilerdencs, sempre disposats a impulsar, potenciar i fer públic quelcom de la nostra cultura i també de les nostres tradicions més seculares.

D'aquesta carpeta, se n'ha efectuat una edició de 700 exemplars enumerats, per la seva distribució i venda i altres usos de números solts, que es posaran bàsicament a la disposició de les parròquies corresponents.

Adrià Marquilles Bernaus

Què són els goigs?

Segons els defineix l'Enciclopèdia Catalana, són la composició poètica cantada, generalment en llaor de la Mare de Déu o d'un sant. I jo hi afegiria: és la devoció d'un poble en vers les seves devocions divines. Almenys des del segle XII, la literatura llatina medieval ens ofereix peces en vers o en prosa que exalten els goigs (*gaudia*). El nom d'aquestes composicions, àdhuc les dedicades a la Mare de Déu, és mot variat, cobles, llaors, pregàries, clamors, súplices, etc. Des del segle XVI els goigs són impresos en fulls solts i propagats per les confraries i a les esglésies, santuaris i ermites de tots els Països Catalans, amb textos sovint únics a tot arreu, però amb variants segons les diverses edicions.

Els elements formals comuns que caracteritzen els goigs són:

Un gravat o estampa a qui va dedicat a la part superior central.

Als costats del gravat acostuma a anar-hi el títol o encapçalament, amb una referència a la divinitat i al patronatge que exerceix sobre algun col·lectiu o població i/o el lloc on es venera.

El text a sota, en dues o tres columnes.

A vegades, porten un petit pentagrama amb la música.

L'estructura general sol constar de:

La tornada inicial de 4 versos.

Estrofes de 6 versos rematats pels dos darrers de la tornada inicial (retronxa).

Versos heptasíl·labs i octosíl·labs.

Rima consonant.

Al peu del goig hi sol haver una oració en llatí.

Una orla que tanca l'estructura del goig.

Un peu d'impremta que diu qui l'ha imprès.

Aquestes manifestacions col·lectives de fe són expressions que, en la mesura que creen llaços d'unió i suport entre els participants, tot fomentant sentiments d'identitats, poden esdevenir l'expressió de la inconformitat col·lectiva i poden constituir un context afavoridor de l'expressió pública de l'opinió d'una col·lectivitat o poble.

Precisament, amb relació a això, val a dir que la devoció, per sobre de les formes diferents que adopta (pelegrinacions, goigs, rogatives...) i els diferents motius que la impulsen, implica sobretot *una comunicació entre la divinitat i els fidells* i una presència, per tant, dels elements bàsics de tot acte comunicatiu.

Tot plegat em fa concloure que les expressions religioses han de ser necessàriament analitzades com a part d'un procés social prou evident amb d'altres formes de comunicació humana.

Per això mateix que aquestes manifestacions de les quals, lluny de llanguir i perdre importància a l'actualitat, es mantinguin i, fins i tot, augmentin el seu protagonisme, (de les quals tenen cura les diverses associacions i col·leccionistes d'arreu del país). És per mi, doncs, un privilegi poder presentar-vos aquesta carpeta que recull gairebé tots els goigs publicats fins a l'actualitat als Plans de Sió. Només en resta agrair la col·laboració que he tingut en tot moment de l'Adrià Marquilles, que ha estat el capdavanter i impulsor d'aquest treball. Sense ell segurament no s'hauria fet. Gràcies a tothom.

Jaume Camps i Canal

President de "Gogistes Solsonins"

Notes sobre llengua

A continuació, exposaré uns comentaris referents als aspectes lingüístics de la publicació que teniu a les mans, de gran valor etnogràfic pel tipus de documents que aplega.

Goigs o gojos

Les denominacions *goigs o gojos*, que actualment s'atribueixen a les composicions poètiques dedicades a la mare de Déu o a un sant, objecte d'aquest recull, provenen del llatí *gaudia*, ja que, originàriament, es tractava de peces de la literatura llatina que lloaven els *gaudia* de Maria (l'anunciació, la visitació, el naixement de Jesús, l'adoració dels Mags, etc.).

Un aspecte a comentar és que als pobles dels Plans de Sió s'utilitza el plural *gojos* per anomenar aquestes cançons. Es tracta d'un fet habitual arreu de les poblacions on es parla la varietat occidental del català, tot i que el terme no figura en els referents bàsics per a la correcció de la llengua escrita actual. Per aquesta raó, estic d'acord amb l'autor que cal deixar constància de l'ús d'una expressió tan arrelada, encara que al diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans només s'hi accepti, de moment, la paraula *goigs*. Des d'aquestes ratlles, doncs, advoquem per mantenir també la forma de *gojos*, ja que és la més estesa en els parlars catalans occidentals.

La llengua dels documents

Pel que fa a la llengua dels documents aplegats, s'ha mantingut la lletra en la seva versió més propera a l'original, fet que deixa traslluir amb molta fidelitat l'essència dels textos.

Tal i com s'explica en altres apartats, l'origen remot dels tradicionals *gojos* es remunta a la literatura llatina medieval, però ben aviat foren traduïts i imitats en totes les llengües romàniques, entre les quals es troba el català. A Catalunya van assolir la màxima difusió a partir del segle XVI, moment en què foren impresos en fulls solts i propagats per les confraries i a les esglésies, als santuaris i a les ermites. Durant els segles XVI-XVIII, període conegut com la Decadència de la literatura catalana, foren un instrument de conreu i de conservació de la llengua; no cal dir que el català escrit d'aquella època era encara molt llunyà de la normativització de Pompeu Fabra de 1912. Més tard, en temps de la Renaixença, segle XIX, sorgiren col·leccionistes d'edicions i societats d'amics dels goigs, que van engegar una destacada labor de conservació en aquest camp.

D'una banda, doncs, es tracta de composicions poètiques divulgades en català dels segles XVI - XIX i, d'altra banda, popularment s'han tramès de generació en generació de forma oral. Aquests dos factors fan que les cançons recopilades, amb les lletres originals, esdevinguin valuosos documents.

Per acabar

Finalment, vull felicitar l'autor per la seva tasca, feta amb molta cura i dedicació, i remarcar la importància que té elaborar un treball com aquest, ja que contribueix a difondre i fer perdurar les tradicions de les nostres terres.

Tere Boncompte i Ribera
Llicenciada en filologia catalana

Errors perpetuats

És ben conegut que al llarg dels segles moltes lletres dels gojos originals s'han anat adaptant al devenir quotidià i han canviat substancialment paraules, estrofes, etc. Tanmateix, en altres, algunes lletres i músiques han degenerat, conscientment o no, i han produït que hagin modificat certes expressions que fa difícil comparar amb lletres i músiques semblants de gojos de la mateixa advocació primitiva. Són bàsicament curiositats que s'observen en estudiar i analitzar amb profunditat els gojos de què disposem, on es constata la voluntat en l'edició, restant, però, el rigor en alguns de la procedència original. Moltes d'aquestes errades i modificacions, potser mai no es coneixerà perquè han succeït.

Aquestes errades i modificacions no són exclusives, òbviament, dels nostres gojos. En pàgines d'internet, a les quals aconsellem accedir, ens assabentem de moltes errades generalitzades

del món dels gojos que fan entusiasmar els col·leccionistes. Com a exemple citem el que diu li succeí a Mn. Casanova, rector al seu dia de la parròquia de Sant Marçal de Castellet, quan preparava la col·lecció dels gojos marians de la comarca de la Morella. “Un dels versos del goig en advocació a la Mare de Déu del Bon Succés, de principis del segle XVII, que es cantaven al convent dels Dominics de València, diu *“el que serviros procura”*. Al poble de Villores hi ha una capelleta amb aquesta advocació mariana i vaig trobar uns goigs, editats a Morella, que en lloc de *“el que serviros procura”* deia *“el que ser vivo procura”*. I amb aquest error s'havien editat durant més de cent anys. Mercè a la gestió de Mossèn Cassanova aquells gojos avui estan corregits.

Hem constatat, una sèrie d'inexactituds en els que hem estudiat dels Plans de Sió, els quals palesen que sempre hi ha hagut modificacions en l'edició o altres aspectes relacionats amb l'entorn

GOIGS. Y ALABANZAS
DEL ILUSTRE LEVITA, Y MARTIR DE CRISTO
SANT VICENS,
QUE SE CANTAN EN LA SUA DEVOTA CAPELLA DEL LLOCH
de Conxetella en la Ribera de Sió.

En Cel, y Terra lluhit,
Venoset sua raioc.
Martyr Sant Vicenç goigós,
Entre sempre Abençoat.
Tanta Gloria Angrega
En vobis erit: Abito,
Bisita en Sol sua gloria
per dacti jessoni bociu:
omni y feres, gaudiu.
Ergo en la gloria.
Tanta gloria goigós de.
Tanta gloria in la,
sua gloria, que en gloria,
omni per sua gloria,
venoset in gloria,
de Vos regnatis omni
in Gloria gloria.
Martyr Sant Vicenç goigós de.
En la gloria gloria
omni de gloria sua
gloria de sua gloria
en la gloria gloria
de sempre la gloria
in Gloria y Terra lluhit
Venoset sua raioc.
Martyr Sant Vicenç goigós
Entre sempre Abençoat.

Tanta gloria goigós de.
En la gloria gloria
omni de gloria sua
gloria de sua gloria
en la gloria gloria
de sempre la gloria
in Gloria y Terra lluhit
Venoset sua raioc.
Martyr Sant Vicenç goigós
Entre sempre Abençoat.

O R T U S

Procedit de la gloria gloria
omni de gloria sua
gloria de sua gloria
en la gloria gloria
de sempre la gloria
in Gloria y Terra lluhit
Venoset sua raioc.
Martyr Sant Vicenç goigós
Entre sempre Abençoat.

Goigs i Lloances del Glorios Màrtir de Crist
SANT VICENS
Que se canten a la seva devota Capella del lloc de Conxetella de la Ribera del Sió

En Cel y Terra lluhit,
Venoset sua raioc.
Martyr Sant Vicenç goigós,
Entre sempre Abençoat.
Tanta Gloria Angrega
En vobis erit: Abito,
Bisita en Sol sua gloria
per dacti jessoni bociu:
omni y feres, gaudiu.
Ergo en la gloria.
Tanta gloria goigós de.
Tanta gloria in la,
sua gloria, que en gloria,
omni per sua gloria,
venoset in gloria,
de Vos regnatis omni
in Gloria gloria.
Martyr Sant Vicenç goigós de.
En la gloria gloria
omni de gloria sua
gloria de sua gloria
en la gloria gloria
de sempre la gloria
in Gloria y Terra lluhit
Venoset sua raioc.
Martyr Sant Vicenç goigós
Entre sempre Abençoat.

Tanta gloria goigós de.
En la gloria gloria
omni de gloria sua
gloria de sua gloria
en la gloria gloria
de sempre la gloria
in Gloria y Terra lluhit
Venoset sua raioc.
Martyr Sant Vicenç goigós
Entre sempre Abençoat.

O R T U S

Procedit de la gloria gloria
omni de gloria sua
gloria de sua gloria
en la gloria gloria
de sempre la gloria
in Gloria y Terra lluhit
Venoset sua raioc.
Martyr Sant Vicenç goigós
Entre sempre Abençoat.

del sant objecte de devoció. Per exemple, en els gojos de Sant Bartomeu editats per la parròquia d'Hostafrancs, els quals no consten en la col·lecció, es poden trobar dues errades molt significatives. La primera és quan posa “*A la vila d'un gran Rey*”, quan en la realitat és segons el goig comú “*A la Filla d'un gran Rey*”. La segona és “*Mata atrevit contra Vos*” i hauria d'ésser “*insta atrevit contra vos*”. L'explicació d'aquestes dues errades l'hem trobada, segurament, que aquests gojos havien estat editats d'un manuscrit que es trobava al poble i d'aquí la dificultat per transcriure.

En els gojos de la verge del Bell-Vilar de Sisteró, en el facsímil núm. 2 trobem que diu que és la reproducció fidel d'un únic original, actualitzant sols una paraula. En poder tenir la sort d'accedir a aquest original, hem esbrinat que la paraula en qüestió era la corresponent a la línia “*quant parireu sens dolor*” i en l'edició del 1981 posa com es pot comprovar, “*quant infantant sens dolor*”. Ignorem els motius per “l'actualització” d'aquesta paraula que va ésser modificada del seu original, en una tasca d'enginyeria d'impremta. També a la peanya de la Verge s'observa escrit avui, sense que ningú ho hagi corregit: V. de Bell Vila, sense la “erre” final, quan en l'original el primitiu ja apareix aquesta lletra.

En el facsímil núm. 8 diu que és “*La reimpressió dels antics goigs de Sant Vicens lleugerament retocats*” i si els comparem amb els originals podríem afirmar allò que diu “*qualsevol semblança és pura coincidència*”, donada la diferència de textos.

En el facsímil núm. 4 corresponent a Sant Roc de Montroig l'errada és gràfica, ja que en la línia corresponent posa “*En la vostra cuixa*

esquerra” i observant el gravat del mateix goig es pot apreciar que la ferida que s'esmenta de Sant Roc, la té en la seva cuixa dreta.

En les lletres manuscrites que es trobaven dels gojos cantants a la Parròquia del Canós també s'han detectat algunes diferències respecte altres d'originals que poguessin ésser comparats. Malgrat tot, com es diu al principi, s'ha procurat conservar l'esperit del que es canta en l'actualitat, si la diferència no és substancial.

Adrià Marquilles Bernaus

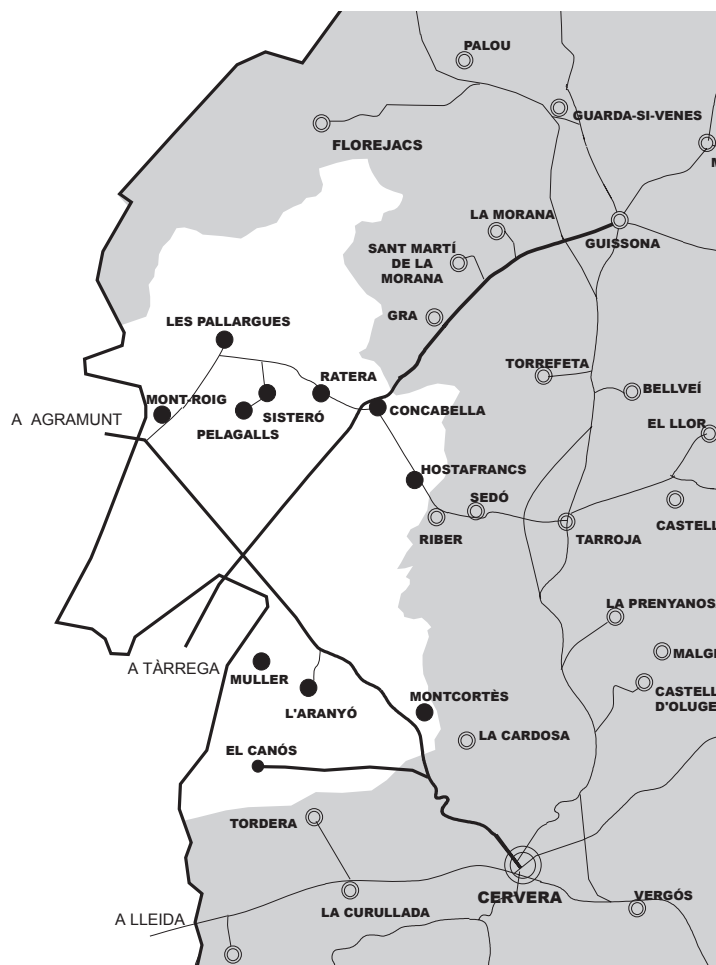
Els Plans de Sió, un municipi de la Segarra

El municipi dels Plans de Sió és el resultat de la fusió l'any 1974 dels abans municipis de l'Aranyó i les Pallargues. Està situat en la part occidental de la Segarra i confronta amb els municipis de Cervera, Guissona, Torrefeta i Florejacs, Granyanella, Tàrrega i Ossó de Sió els dos últims de la comarca de l'Urgell.

Els Plans de Sió (*plans* per les seves grans extensions de terra campa i *sió* per travessar-los el riu d'aquest nom) té una extensió de 55'96 km², el quart de la Segarra, i una altitud mitjana per damunt del nivell del mar de 412m. Formen el municipi, 3 masies i onze pobles que són els següents: el Canós, Montcortès, l'Aranyó, Muller, Hostafrancs, Concabella, Ratera, Sisteró, Pelagalls, Mont-roig i la capitalitat la serva, les Pallargues. La població ha anat minvant en les últimes dècades, si bé s'observa petits indicis de recuperació últimament. L'any 1974, en fer-se la fusió, tenia 933 habitants i en l'últim cens de l'any 2002 en tenia 559 habitants.

L'ocupació principal dels seus habitants és l'agricultura de secà i la ramaderia, encara que ambdues activitats van en regressió en envellir la població i part del jovent no pren el relleu generacional. La posada en regadiu d'una part del terme municipal, amb la construcció del Canal Segarra-Garrigues, hauria d'ésser un revulsiu i un esperonament per transformar radicalment tant els camps assedegats, com la d'iniciar activitats relacionades i tanmateix podria traduir-se en un ressorgiment, urbanístic i demogràfic, tal com ha succeït en comarques que ens han precedit en rebre els beneficis de l'aigua.

La indústria i els serveis, tant a dins el municipi, com en altres indrets propers, ocupen la resta d'habitants dels nostres pobles. Entre les activitats

industrials més destacades hi ha fàbrica de pinso i comercialització d'adobs a les Pallargues, tallers de maquinària agrícola i industrial i fàbrica de farines a Concabella, d'emmotllats de plàstics i comercialització de farratges a Sisteró, molí d'oli al Canós i indústria de comercialització d'ous a Pelagalls. Prop de Mont-roig es disposa d'una benzina i cafeteria; Hostafrancs té oberta una biblioteca que és a la vegada seu de la Fundació Jordi Cases i Llebot i Sisteró té un petit museu dedicat a la pagesia.

Quant a l'ensenyament, es concentra en l'única escola municipal oberta, la qual acull alumnes de diferents pobles del municipi fins a l'edat de 12 anys i després cal que es traslladin bàsicament a Guissona, Cervera i Tàrrega per fer cicles superiors.

Els monuments més importants dels Plans de Sió són:

Castells	Concabella
	Ratera
	Montcortès
	L'Aranyó
	Les Pallargues, aquest visitable
Esglésies	Pelagalls S. XII, monument nacional
	Concabella S. XIII
	Mont-roig S. XVII, i talla M.D. de la Cinta S. XIII
	Hostafrancs S. XVIII
	El Canós S. XVIII
Creu de terme gòtic	Hostafrancs
Pous de gel	Pelagalls
	Sisteró
	Hostafrancs
Arquitectura popular	Ermites, cabanes, marges i pletes del terme

Pel que es refereix a personatges celebres nascuts al municipi, trobarem cronològicament:

Joan Corrades i Bosch (Hostafrancs 1814 – Barcelona 1875). Traginer i fundador del Barri d'Hostafrancs de Barcelona.

Ramon Giralt i Gilabert (Mont-roig 1865 – Tàrraga 1911). Dissenyador i fabricant de maquinària agrícola.

Humbert Torres i Barberà (Mont-roig 1879 – Barcelona 1955) Metge i polític. Fou alcalde de Lleida, diputat i conseller adjunt de la Generalitat de Catalunya, entre molts càrrecs de prestigi.

Mossèn Gregori Creus i Setó (Sisteró 1905 – la Seu d'Urgell 1984). Vicari general de la diòcesi d'Urgell i delegat permanent per Andorra.

Mossèn Josep Maria Porta i Parramon (Hostafrancs 1916 – Barcelona 1985) Secretari i professor del Seminari de la Seu d'Urgell, secretari personal del Bisbe d'Urgell.

Manuel de Pedrolo i Molina (L'Aranyó 1918 – Barcelona 1990) Prolífic escriptor, Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.

Mateu Carbonell i Razquin (Hostafrancs 1929 – Cervera 1999) Químic i endòleg. Destacà també com a escriptor.

Finalment, enumerarem les esglésies i ermites del municipi amb el nom del patró/ona corresponent, així con el nom del mossèn encarregat en l'actualitat, totes elles pertanyen al Bisbat d'Urgell.

ESGLÉSIA / ERMITA	PATRÓ/ONA	Mn. ENCARREGAT
Església de Pelagalls	Sant Esteve	Mn. Carles Albert Ospina
Ermita de Sisteró	Verge de Bell-Vilar *	Mn. Carles Albert Ospina
Església de Montroig	L'Assumpció	Mn. Carles Albert Ospina
Ermita de Montroig	Sant Roc *	Mn. Carles Albert Ospina
Església de les Pallargues	Sant Salvador	Mn. Carles Albert Ospina
Ermita de Cal Trilla de les Pallargues	Santa Maria Magdalena *	Mn. Carles Albert Ospina
Església de Ratera	Sant Llorens *	Mn. Miquel Mosset
Església de Concabella	Sant Salvador	Mn. Miquel Mosset
Ermita de Concabella	Sant Vicens *	Mn. Miquel Mosset
Església de Hostafrancs	L'Assumpció	Mn. Miquel Mosset
Església del Canós	Sant Jaume	Mn. Miquel Mosset
Església de Montcortès	Santa Anna *	Mn. Miquel Mosset
Església de l'Aranyó	L'Assumpció *	Mn. Miquel Mosset
Església de Muller	Sant Pere *	Mn. Miquel Mosset

* Sense culte habitual

Les advocacions i els gojos un a un

LA VERGE DE BELL-VILAR DE SISTERÓ

Als afores de Sisteró es troba una senzilla però espaiosa ermita on els devots veneren una imatge de la Verge anomenada de Bell-Vilar. Diu la tradició popular que en temps molt llunyans un pastor de la masia propera de Queralt va trobar una petita imatge de la Verge a la partida coneguda com “els vilassos”. Amb gran alegria la guardà acuradament a les alforges i quan va arribar al poble i volgué mostrar als veïns la preciosa troballa, vet aquí que la imatge ja no hi era dins. Desconcertat per aquesta desaparició, tornà al lloc on l’havia trobat i justament allà estava la Verge. Amb això tots entengueren que aquell indret havia estat escollit per la Mare de Déu i per tant li bastiren una capella que ben aviat es convertí en lloc de pelegrinatge dels veïns de Sisteró i de tots els pobles de la rodalia. Més

tard, en ocasió d’una epidèmia de verola que causà grans estralls entre el veïnatge, acudiren a la Verge de Bell-Vilar per demanar-li la seva protecció per erradicar la malaltia, cosa que aconseguiren. Llavors tot el poble de Sisteró, féu el vot perpetu de dedicar-li una gran festa d’acció de gràcies, el dilluns de la primera Pasqua.

El Dilluns de Pasqua de Resurrecció, tots els anys, a la capella de la Verge de Bell-Vilar, es celebra un aplec popular que reuneix una nombrosa multitud de devots del poble de Sisteró, Pelagalls i la rodalia per venerar la imatge. Abans es menjava la mona en el mateix lloc, però ara es fa en altres indrets del terme.

La imatge que avui s’hi venera és una rèplica aproximada de la que fou esmicolada durant la Guerra Civil, la qual era de pedra i

Ermita de Bell-Vilar.

presumiblement sortida del taller del Mestre de Montblanc. La Verge està dreta, sembla com si estès caminant. Al braç esquerre porta assegut el nen Jesús amb un colom a la falda i a la mà dreta porta un pomell de flors. Com que el nen és bastant gran, hom diria que li pesa un xic, fet que explica la forma de la imatge.

FACSÍMIL NÚM. 1. Fonts: arxiu Diocesà de la Seu d'Urgell, arxiu del Monestir de Montserrat i arxiu família Razquin de Cervera.

És el més antic de la col·lecció. Per la contrada no existeix altre original i ha estat necessari la recerca envers els arxius esmentats, on l'hem trobat. El del Monestir de Montserrat és el més ben conservat amb el text i l'orla íntegra. En el de la Seu Urgell, el text és retocat, s'anomena en altre apartat. En l'anvers del que es troba a la Seu d'Urgell posa “ *Aquest exemplar es d'un gran valor, probablement fou imprès en els segles XVII-XVIII*”. En un carreu de la capella de Bell-Vilar figura l'any 1752 com a data de remodelació, ja que sembla més antiga. Es podria, en principi, fixar l'edició d'aquest goig coincidint amb aquesta data, ja que haurien celebrat de la manera més completa aquesta inauguració.

FACSÍMIL NÚM. 2. Font: arxiu de Cal Marquilles de Sisteró.

El qui fou fill il·lustre de Sisteró, Mn. Gregori Creus i Setó, vicari general del Bisbat d'Urgell, va patrocinar l'edició, l'any 1981, d'aquest goig en el qual volgué perpetuar tant la lletra (provinent d'un exemplar existent, el núm. 1 d'aquesta col·lecció) com la música. D'aquesta manera la melodia va ésser recollida pel P. Lluís Serra, C.M.F. de la Sra. Teresa Setó, mare de Mn. Creus. Probablement l'exemplar del goig núm. 1 que es troba a la Seu d'Urgell, provenia d'aquesta família de Sisteró. L'edició va efectuar-la Mn. Pere Mas, avui retirat a la residència de Sant Josep de la Seu d'Urgell, que és qui ens va orientar per trobar el primitiu i valuós goig de la Mare de Déu de Bell-Vilar.

Aquest goig editat per Mn. Pere Mas va

Sant Esteve de Pelagalls.

arribar a la parròquia de Pelagalls i Sisteró als inicis de l'any 1983, de la mà de Mn. Maurici Cirera (E.P.D.), el qual va procurar que es tornés a cantar, ja que s'havia perdut fins i tot la tradició oral. Va demanar la col·laboració de Mn. Antoni Vidal (E.P.D.) que era un gran organista i aquest va enregistrar en una casset tant la música com la part cantada. Després d'un temps d'assaig els fidels de la parròquia el van estrenar durant l'aplec del Dilluns de Pasqua del mateix any 1983.

FACSÍMIL NÚM. 3. De nova creació. Disseny gràfic Joan Trilla i Pinós de les Pallargues.

Aprofitant l'edició d'aquesta col·lecció de gojos dels Plans de Sió, Joan Trilla n'ha confeccionat un de bell nou de la Verge de Bell-Vilar, tot conservant el text íntegre original. L'orla i altres elements contenen al·legories pròpies de la contrada, l'ermita, el poble, els fruits...

És una aportació per enriquir aquesta carpeta de gojos encara més i pot ésser un gaudi per a devots i col·leccionistes.

En aquest goig, s'adjunta en la part posterior l'acompanyament musical que va efectuar Mn.

Josep Rovira, qui fou rector de la Curullada, el qual és també d'un gran valor històric i inèdit fins a l'actualitat. Aquest rector arribà a ésser organista de la catedral de Solsona, el 1964. Segons consta en l'esborrany recuperat, es va dedicar a transcriure l'acompanyament musical per a aquest goig de la Verge de Bell-Vilar, segurament a petició del mossèn de la parròquia.

SANT ROC DE MONT-ROIG

Al peu del camí de Mont-roig a Pelagalls, al costat mateix del cementiri es troba una petita ermita dedicada a sant Roc, advocat contra la pestilència. Cada any, el 16 d'agost diada de Sant Roc, els veïns de Mont-roig compleixen el vot que van fer en temps força reculats els seus avantpassats d'honar el sant, si es deslliuraven de la pesta que amenaçava el poble i que semblava el pànic arreu dels humils pobles de les nostres

Ermita de Sant Roc.

contrades i segava la vida a molts dels seus habitants.

Quan ja l'epidèmia feia estralls a Pelagalls, el poble proper a Mont-roig i semblava ja que l'epidèmia no tenia aturador, gràcies als precis i invocacions dels fidels d'aquest poble i a la intervenció de sant Roc, la greu malaltia va desaparèixer. En prova d'agraïment, el poble va construir una petita però acollidora ermita i cada any es compleix el vot de celebrar festa i missa en honor del sant.

L'ermita de Sant Roc és de planta rectangular que mesura exteriorment 7,40 m de llarg per 3,70 d'ample i té una alçada de 3,75 m. Per dins està coberta amb una volta de canó. Primitivament aquest rectangle estava dividit en dos sectors gairebé iguals: la capella pròpiament dita i un pòrtic obert i limitat per tres arcs. Actualment dues pilastres adossades que sostenen un arc marquen encara aquells dos espais. El pòrtic d'entrada, de fet, s'havia convertit en refugi de pidolaires i vagabunds que hi feien joc i l'embrutaven. Per això, ja fa molts anys es varen paredar els arcs laterals del pòrtic i la porta es va col·locar al davant de tot. A la paret del fons hi ha la imatge de Sant Roc col·locada sobre una peanya de fusta. A banda i banda de la porta hi ha uns seients de pedra que són els mateixos de quan aquest sector era el pòrtic de l'ermita.

FACSIMIL NÚM. 4 Fonts: Museu de Sisteró i arxiu de Montserrat.

Malgrat que en el poble de Mont-roig no es troba cap original del goig de sant Roc, es disposava de fulls mecanografiats d'on es cantaven el gojos del sant durant la seva festivitat. L'original que es troba al museu de Sisteró, és fruit de la cessió d'una família de Mont-roig, i es troba malmès. El de l'arxiu de Montserrat és el més ben conservat.

El goig porta la data de 1831, i es va confeccionar a Vic, forma part

Ermita de Santa Maria Magdalena.

dels genèrics dedicats al sant, no és particular del poble.

Entre el dibuix del sant d'aquest goig i la lletra s'observa una contradicció: el sant porta la ferida en la cuixa dreta i en l'estrofa corresponent es llegeix que fou curat de la cuixa esquerra. Són algunes de les senzilles errades que s'aprecien en alguns gojos i que poden ésser bàsicament fruit de la impressió de l'època o de la manca de coordinació. En una altre apartat d'aquesta carpeta parlem dels errors perpetuats.

SANTA MARIA MAGDALENA DE LES PALLARGUES

Aquesta petita ermita de dimensions semblants a la de sant Roc de Mont-roig es l'única de propietat particular del municipi. A la llinda de la porta es pot llegir "*de família Llobera*", actualment la família Jové del cal Trilla, els descendents de la qual continuen servant la seva custòdia i conservació, alhora que honorant

la santa el dia de la seva festa, el 22 de juliol, juntament amb tot el veïnat que hi acudeix. Així doncs, la devoció a santa Maria Magdalena es manté viva per la contrada.

Segons explica la llegenda, a l'indret on s'aixeca l'ermita hi ha una roca de grans dimensions. En un costat de la roca existia una entrada que donava pas a una petita cova i un home del poble s'hi va refugiar dels estralls d'una guerra. L'home va prometre que si sortia viu de l'escomesa bèl·lica, edificaria prop d'allí una ermita dedicada a santa Maria Magdalena, i així va succeir complint la seva promesa.

FACSIMIL NÚM. 5 Font: cal Trilla de les Pallargues.

Un únic exemplar de gojos dedicat a la santa venerada a l'ermita de les Pallargues, el conserva la família propietària de l'ermita, i es troba en un deficient estat de conservació. Amb aquest

original de mostra se n'ha confeccionat un de bell nou, en una tasca difícil i laboriosa, per recuperar el més fidelment possible l'esperit original.

Per la festa de la Santa es cantaven els gojos escrits a màquina, provenint de l'original. Ara ja es podrà gaudir dels autèntics gojos de Santa Maria Magdalena en edició normalitzada.

SANT LLORENS DE RATERA

Ratera és un poblet del municipi dels Plans de Sió que malgrat la seva exigua densitat demogràfica es manté actiu gràcies a l'entusiasme dels seus habitants. Unes de les coses que destaquen d'aquest poble són la placeta, el portal que es pot tancar, el castell – molí, imponent i elegant en un costat de poble i també l'església dedicada a sant Llorenç, la qual un temps restà gairebé inactiva i quasi abandonada i avui feliçment restaurada. En aquesta tasca d'adequació ha tingut molt a veure el veí Josep Anguera, amb aportacions del poble i l'ajuntament.

El perquè de l'advocació de sant Llorenç

sembla provenir del fet que molt a prop d'allí, en una capella adjacent de Concabella es venera la imatge de sant Vicenç que igual que sant Llorenç fou diaca i moriren els dos cremats a la foguera. És una possible explicació. La festa de Sant Llorenç és el 10 d'agost i s'hi fa celebració solemne al poble.

FACSÍMIL NÚM. 6. Font ca l'Anguera de Ratera.

És l'única cobla que apareix a la col·lecció. Es trobava gairebé perduda dins un armari on es guardaven antics ornaments usats a l'església de sant Llorenç. Ja no es canten durant la festa del sant, malgrat en uns temps no massa llunyans diuen al poble que sí que es feia amb una tonada semblant a la dels molts que hom pugui escoltar arreu. La cobla i els gojos són invocacions semblants com es pot comprovar, i la definició de la cobla és que “*és un agrupament de versos travats pel sentit o més generalment per la rima o les rimes*”.

Ermita de Sant Llorenç.

Ermita de Sant Vicenç.

SANT VICENÇ DE CONCABELLA

L'ermita de sant Vicenç de Concabella es troba situada al costat de la carretera de la Ribera, a prop de la rotonda de la carretera de Tàrrrega - Guissona. És sens dubte la més ben comunicada de les ermites del municipi. Seguint la tradició que s'ha mantingut fins als nostres dies, s'afirma que un temps després de la seva construcció, aquesta ermita fou gairebé abandonada i refugi de vagabunds i transeünts, donada la seva privilegiada situació.

Els veïns de Gra, població propera, veneraven una imatge de la Mare de Déu de la Salut, en una ermita anomenada de Tauladells, prop de la contrada de Sant Vicenç. Un dia misteriosament van trobar a faltar la imatge de la Mare de Déu i no es trobava enlloc, fins que la van descobrir dins l'ermita de Concabella. Pensant que era fruit d'una broma, la van tornar al seu lloc original i al poc temps una altra vegada la Verge Maria apareixia sobre l'altar de la capella abandonada de Concabella. I així en diverses ocasions. En comprovar que allò era voluntat de la Verge i que volia que en aquella ermita s'hi fes culte, es va decidir solemnement celebrar-

hi culte i dedicar-la a sant Vicenç, a la vegada que també s'hi feia lloc preeminent a la Verge de la Salut. Les imatges ha estat espoliades moltes vegades, però sempre han estat reemplaçades pels fidels.

Ara aquesta ermita de sant Vicenç, recentment refeta la seva teulada, és un bonic lloc, previst d'espai natural a recuperar. La festa de Sant Vicenç és el 22 de gener i Concabella ho celebra com la segona festa major

FACSÍMIL NÚM. 7. Fonts Arxiu Històric Comarcal de Cervera. Arxiu del monestir de Montserrat.

És un dels més interessants de la col·lecció per la seva antiguitat (segle XVIII) i per ésser expressament dedicat al sant Vicenç de Concabella. Curiosament els dos originals localitzats, les mateixes estrofes estan amb una X, ratllades suposem per no allargar més el cant. S'ha procurat restaurar-lo per així recuperar un goig força bonic i dels més antics que disposem a la col·lecció.

Goig original de Sant Vicenç.

FACSIMIL NÚM. 8. Fonts. Montse Cirera i Llanes de Concabella. Arxiu del monestir de Montserrat.

Aquest goig es va editar probablement als voltants de 1932, coincidint amb una restauració i abillament de l'ermita que havia degenerat fins a convertir-se en un magatzem agrícola

És l'actualització del facsimil núm. 7 d'aquesta col·lecció. L'autor diu que són "lleugerament retocats" quan com es pot comprovar foren "força" retocats, fins a l'extrem de canviar completament els sentits d'alguns versos.

FACSIMIL NÚM. 9. Font: família de cal Marquilles de Sisteró.

Durant molt temps no es cantaren els gojos a sant Vicenç. Solament els veïns més grans servaven la tonada i la lletra de memòria. Coincidint amb la funció de majorala de les esglésies de Concabella

(sant Salvador i sant Vicenç). Montse Cirera troba a la sagristia, oblidat en un racó el goig del facsimil núm. 8 i es va proposar d'imprimir-lo de bell nou, alhora que actualitzar-lo al català i afegir-li la música que encara algú recordava, com per exemple el Tonet de cal Belló.

Juntament amb el que aleshores era rector del poble, Mn. Antoni Vidal, (E.P.D.) i arxiprest de Guissona van editar-lo i és dels pocs que es podien trobar normalitzats al municipi.

SANT BARTOMEU D'HOSTAFRANCS

Sant Bartomeu va néixer a Canà de Galilea. Li correspon el sisè lloc en l'ordre apostòlic i, com a la majoria dels apòstols, era pescador. Va predicar per l'Índia, Etiòpia i Armènia, i també se li atribueix l'autoria d'un evangeli apòcrif. L'any 71 fou espellat i decapitat. És el patró d'Hostafrancs, i també dels gremis de xarcuters, adobadors, pelleters, enquadradors i drapers. La seva onomàstica se celebra el 24 d'agost.

A Hostafrancs, el culte de sant Bartomeu és tan antic com el mateix poble, i prové de l'ermita del mateix sant, situada dins l'actual cementiri, a uns 750 m al sud-oest del poble. L'aspecte de la capella, actualment en desús, és probablement del s. XVI, encara que el seu basament és anterior.

Al mateix període –s. XV i XVI– correspon la part més antiga de la població, formada al voltant d'un castell, avui cal Tarragó de dalt, i també l'església de la parròquia, dedicada a l'Assumpció de Maria. De la construcció original del temple només se'n conserva el basament, ja que la seva forma actual correspon a la reforma, d'estil barroc, duta a terme al s. XVIII. La primera pedra fou posada el 14 d'octubre de 1754, i la benedicció de les obres va ser autoritzada pel bisbe Josep Català d'Ocón en un document signat a la vila de Cubells el 22 d'abril de 1756. Les obres van acabar el 1759, tal com assenyala la data del campanar, després que hi col·laboressin totes les cases del poble.

A l'altar major es va col·locar una figura de l'Assumpció, flanquejada per les imatges sant

Església d'Hostafrancs.

Josep –a la dreta– i sant Bartomeu –a l'esquerra–, ambdues pintades damunt el guix. Del temple original també es va conservar la creu de terme, esculpida al s. XVII, que representa els apòstols sostenint el Crist crucificat.

Ja durant el s. XX, es van fer dues reformes més a l'església. El 1929 es va construir la font del poble, dedicada a sant Bartomeu, i adossada a la peanya frontal del campanar. Més tard, el 1958, es fa reformar l'altar major, refet de fusta i amb figures de guix, i que es va superposar a l'anterior, pintat a la paret. La construcció es va pagar amb l'aportació de totes les cases del poble en forma de sacs de blat, durant tres anys. Es va fer nova la figura de l'Assumpció, i se'n van encarregar també per a sant Bartomeu i sant Josep. Aquesta darrera va ser pagada per cal Tressens, després d'haver arribat a un acord amb Mn. Francisco, segons el qual ell els en donava una de Sant Bartomeu que ja hi havia a l'església.

FACSIMIL NÚM. 10. De nova creació. Disseny gràfic Jaume Farran i Vila. Font: arxiu de Mn. Bonifaci Fortuny, Ponts.

Fins als anys 90 només es trobava una lletra escrita a mà, molt malmesa dels gojos de sant Bartomeu, transcrita per Mn. J.M. Porta i fill del poble. Probablement hi hagué un exemplar anterior de goig, però no s'ha localitzat. Coincidint al poble amb l'arribada de l'actual rector Mn. Miquel Mosset es va imprimir, de l'únic original escrit a mà, abans esmentat un goig profusament il·lustrat i s'estrenà l'agost de 1991, el qual es repartí a tot el poble d'Hostafrancs.

A l'hora de confeccionar la present edició de gojos, d'acord amb els entesos en la matèria i a efectes d'oferir una edició normalitzada en tots els gojos, s'ha cregut oportú de fer-ne un de bell nou, en no estar en aquell exemplar representat genuïnament el més estil gogista, com podia ésser la manca d'una

orla, l'oració final i també calia normalitzar algunes paraules deficientment transcrites.

L'autor d'aquest nou goig, ha estat el Jaume Farran, fill d'Hostafrancs i dissenyador gràfic, el qual ha esmerçat tota la seva il·lusió i coneixements envers aquest nou goig de sant Bartomeu. El resultat, com es pot comprovar, és força reeixit i eloqüent. El text que es posa del sant és de Ramon Brescó, també fill d'Hostafrancs.

FACSIMIL NÚM. 11. Font: Família Farran d'Hostafrancs

Quan acabàvem de recollir el material i la informació dels gojos de la present carpeta, i quan menys t'ho penses, la família Farran d'Hostafrancs, (cal Bernat) ens va lliurar aquest altre exemplar dedicat a sant Bartomeu, i que

Representació de Sant Bartomeu en un goig antic.

també incloem en la col·lecció, òbviament. Es tracta d'un altre goig completament diferent del núm. 10, el qual només té en comú l'Oremus, i és dedicat especialment a sant Bartomeu d'Hostafrancs, malgrat sembla ésser aquesta adaptació feta posteriorment de la impressió del goig original. També hi apareixien dos noms: Pere Vila i Joan Prat que podrien haver estat els promotors de l'edició. En tot cas, calia conservar aquest exemplar per a la posterioritat.

SANT ISIDRE LLAURADOR DEL CANÓS

Es celebra el 15 de maig. Antigament en aquestes dates es feia també la festa del Roser o

Sant Isidre.

segona Festa major del poble, en honor al patró dels pagesos: Sant Isidre.

En aquest dia també era corrent la celebració de primeres comunions.

Al Canós la principal font de riquesa sempre ha estat la pagesia. En èpoques més llunyanes, les varietats de cereals conreades no donaven gaire i la veritable riquesa era el plantat: la vinya, l'olivera i l'ametller. La Fil·loxera, a finals del segle XIX i començaments del XX, destruï les antigues vinyes, però foren plantades de nou, amb peus americans, resistents a la plaga. Els olivers també van rebre alguna sotragada en els anys de gelades fortes, però la soca no moria mai i sempre tornava a llucar. Aleshores els arbres no feien nosa, ja que no existia maquinària voluminosa, i eren conreats amb tota cura. A més el pagès estava acostumat a patir i on no arribava el parell d'animals amb la reu, hi arribava l'aixada o els arpiots.

NOSTRA SENYORA DEL ROSER DEL CANÓS

El Canós està situat al final de la comarca de la Segarra, cap a l'oest, tocant als plans del riu Sió, però sense pertànyer a la conca d'aquest, la qual cosa li dona una sensació històrica de terra de

Nostra Senyora del Roser.

ningú. Tenim com a municipi els Plans de Sió. El poble del Canós fou una vila closa. El nucli tancat té 2 portals i una plaça, amb un carreró interior on donen 14 habitatges. L'església crea aquest segon àmbit exterior, que propiciarà el futur desenvolupament de la població. L'església de sant Jaume del Canós pertany als segles XVII a XIX, és difícil d'identificar amb un estil arquitectònic, ja que ha estat reconstruïda diverses vegades. Cal destacar l'altar, filigrana escultòrica molt rica en formes i colors, d'estil monumentalista dels anys 40 i inspirada en formes clàssiques. El campanar és de planta quadrada amb poques obertures i acabat en forma de torre.

La festa de la Mare de Déu del Roser es celebra el dia 7 d'octubre. Antigament, les noies del poble que s'escollien com a majorales, es cuidaven d'arreglar l'altar de la verge posant flors i ornaments. També recollien almoines de la gent per tal de millorar l'interior de l'església.

SANT SEBASTIÀ DEL CANÓS

L'any 1910 al Canós hi va haver una epidèmia de tifus de la qual van morir algunes persones. Diuen que una dona de cal Torneret, que era filla

Sant Sebastià.

Església del Canós.

de la Guàrdia-lada, va anar-hi per la festa major. Allí un noi que feia el servei militar havia tingut el tifus i ella va agafar la malaltia.

A cal Torneret tenien una figuera on la canalla del poble anava tot sovint a menjar figues, aquests foren els primers a contagiar-se. El tifus es va anar estenent per tot el poble i algunes cases estaven molt afectades.

En el moment més crític es van reunir els caps de família i van agafar la imatge de sant Sebastià, posant-la al peu de la porta de l'església. Li van demanar intersecció perquè es curés la gent i li van prometre que mentre viurien l'honorarien i celebrarien la seva festa. Des d'aquell dia no es va morir ningú més i tots els malalts s'anaren curant.

És per aquests fets que el poble del Canós fa festa votiva per sant Sebastià, el dia 20 de gener. Nou dies abans es començava una novena i el dia del sant es feia una missa solemne i cantada. Després de la missa hi havia una processó pels carrers del poble portant la imatge de sant Sebastià. Per la tarda es feia un rosari cantat. Al Canós hi ha molta devoció per sant Sebastià.

FACSIMILS NÚM. 12, 13, 14. De nova creació, les germanes Laura i Sara Gabernet Foix del Canós són les autores, autores també de la història de les tres advocacions del poble del Canós.

Podem dir que el Canós és on es conserva més la tradició de cantar els gojos pels sants corresponents. És per això que ja es varen transcriure les músiques de dos d'ells en el llibre "els Plans de Sió". La música del tercer goig es va enregistrar el dia de la festa del Roser, posteriorment.

No ens ha estat difícil aconseguir crear aquest tres nous facsímils, partint dels originals mecanografiats que es conserven al poble. La bona disposició de tothom i sobretot la de les germanes Laura i Sara Gabernet que varen treballar de valent, ha fet possible aconseguir plasmar gràficament el que al Canós continua essent una realitat: servir les nostres tradicions, en aquest cas la dels gojos, feliçment normalitzats i recuperats.

MARE DE DÉU DEL ROSER D'HOSTAFRANCS

Hi ha dos celebracions de la mare de Déu del Roser, segons fonts religioses, el de tot el món, el sis d'octubre, on també aquell mes s'anomenava mes del rosari, i la festa del Roser, durant el mes de maig, coincidint amb l'esclat de la primavera, els rosers florits i el mes de les flors. També s'anomenava mes de la Verge Maria.

A Hostafrancs votaren (ignorem els motius) celebrar cada any la Festa del Roser, coincidint amb la Pasqua de Pentecostes, i és dels pocs "Rosers" que encara es celebren per les nostres contrades. També aquesta devoció a la Mare de Déu del Roser es manifesta en una imatge en un lloc destacat de l'església parroquial i el cant dels gojos per la festivitat.

FACSIMIL NÚM. 15. Font: arxiu de J. M. Trilla i Ramon de Cervera.

Regirant arxius, i particularment l'abundant del bon amic Josep Maria Trilla de Cervera, sorgí

aquest goig prou ben conservat i dedicat a la Mare de Déu del Roser d'Hostafrancs. La recerca havia donat fruit i ens ha servit per augmentar la col·lecció. Sembla que és d'època recent, no hem pogut esbrinar-la. Inclou la fotografia de la Verge en la part central. L'orla és de més antiga procedència i els ornaments semblen flors escaients amb el mes de maig. S'hi inclou la música del facsimil núm. 13, la coincidència pot ésser deguda que els dos pobles tenen el mateix rector actualment.

SANT SALVADOR DE CONCABELLA

La devoció del poble de Concabella pel seu sant patró s'ha evidenciat al llarg del temps i com a mostra molts dels seus habitants han portat i porten el nom de Salvador.

L'església que acull el sant és de l'època romànica, segle XIII i el que és més destacable és la seva portada i el campanar característic d'aquella època.

La portada, que conté elements molt valuosos, és de l'escola lleidatana. Està formada per tres arcades en degradació, sostingudes per tres columnes, amb els seus capitells ornamentals. L'absis està mig amagat dins l'antiga rectoria i hom pretén recuperar el seu primitiu estat original.

Sembla que con en moltes altres esglésies, aquesta fou refeta al segle XIII i posteriors segles, ja que en la consagració de la nova església de Cardona, l'any 1163, consta ja entre el seus dominis l'església de sant Salvador de Concabella.

FACSÍMIL NÚM. 16. Font: Arxiu família Razquin de Cervera.

Estant a punt d'entrar el present material a imprimir, la recerca dels bons col·laboradors ha fet possible augmentar amb aquest exemplar la col·lecció dels gojos dels Plans de Sió. És un goig que sabíem que podia existir, però que no havíem pogut localitzar. Per a la col·lecció serà el número setze, però sí que direm que té un valor afegit, donada la seva tardana presència i ubicació.

Església de Sant Salvador de Concabella.

El que més sorprèn d'aquest goig és la fotografia del sant, reflectit en edat infantil, quan hom el reconeix més en forma adulta i actitud protectora.

Adrià Marquilles Bernaus

